

In deze lesbrief vind je opdrachten die horen bij het boek VIRGINIA dat geschreven is door Ida Does en geïllustreerd door Daniëlle Nijboer. De opdrachten zijn geschikt voor kinderen uit de groepen 6, 7 en 8. Met deze lesbrief hopen wij dat jouw leerlingen nog meer over VIRGINIA en haar leven in slavernij te weten komen.

LESBRIEF

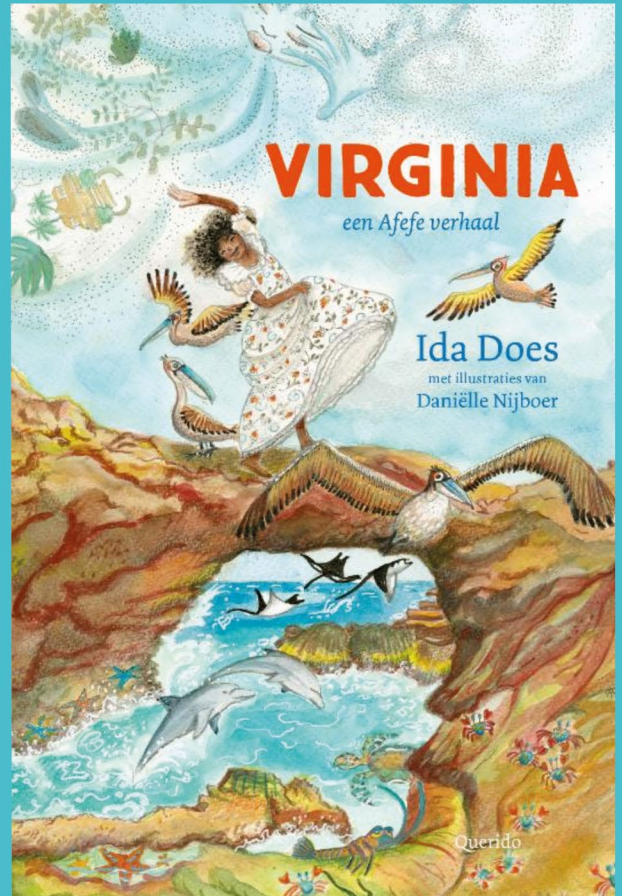
VIRGINIA

VIRGINIA, de hoofdpersoon in dit boek, heeft echt geleefd. Ze werd geboren op 22 december 1842 en leefde in slavernij op Aruba. Op de aloë-plantage Barbolia zwoegde zij lange dagen in de felle zon en liep zij rond in oude versleten kleding. VIRGINIA weigerde zich neer te leggen bij haar onvrijheid. Op een dag ging ze er met een mooie jurk van de plantage-eigenares vandoor. Dwangarbeid, opsluiting en zelfs een afranseling met de zweep konden haar geest niet breken.

VIRGINIA IS HET 1E BOEK VAN DE AFEFE-STORIES

De AFEFE-REEKS wordt gemaakt door:

- *Ida Does* (tekst), filmmaker, producent en schrijver;
- *Daniëlle Nijboer* (illustraties), kunstenaar, illustrator en wereldreiziger;
- *Ellen-Rose Kambel*, oprichter en directeur van de Rutu Foundation voor intercultureel meertalig onderwijs;
- *Joan Windzak*, oprichter en eigenaar van Boekhandel Educulture, specialist in diverse en inclusieve boeken.

WAT ANDEREN ZEGGEN OVER HET BOEK:

"Dit boek heeft op mij een diepe indruk nagelaten, door het beklijvende verhaal en door de menselijke en warme manier waarop Ida Does dit onrecht op een bevattelijke wijze op haar lezers loslaat. De kleurrijke illustraties van Daniëlle Nijboer zijn een streling voor het oog."
P.Peters op www.hebban.nl

"Het boek biedt een fijne introductie tot de eilandgeuren en -kleuren, het is heel zintuiglijk geschreven. Een echte meerwaarde bieden de bladzijden ná het verhaal. Daarin lezen we de indrukwekkende inbedding in de geschiedenis." - Edward van den Vendel

"Virginia is echt een heel mooi boek. Het vult een leegte op in onze jeugdliteratuur. Een aanrader voor iedereen vanaf 10 jaar" - Inclusieve kinderboekenclub

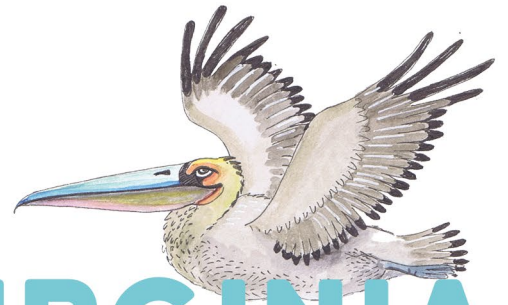

AUTEUR: Ida Does **ILLUSTRATIES:** Daniëlle Nijboer **SOORT BOEK:** kinderboek 10+ jaar
UITGEVER: Querido **JAAR VAN UITGIFTE:** 2023 **OMVANG:** 104 pagina's **UITVOERING:** gebonden boek **PRIJS:** € 14,99

2

GROEP
6, 7 & 8

VIRGINIA LESBRIEF

■ LEES HET BOEK

Bespreek met de kinderen hoe en wanneer het boek gelezen wordt. Lezen de kinderen zelf of leest de juf/meester voor? Wordt het boek in 1 keer voorgelezen of in verschillende delen? Stel van tevoren vast hoeveel tijd er nodig is om het boek te lezen en te bespreken.

■ LUISTER NAAR DE AUDIO-VERSIE IN HET PAPIAMENTO

Bekijk of er iets met de gratis online-versie in het Papiamento gedaan kan worden in de klas. Papiamento is de taal die nu op het eiland Aruba wordt gesproken en die ook in Virginia's tijd gangbaar was. De link naar deze versie vind je hier: www.youtube.com/watch?v=mil3gZWpilU&list=PLQNpdqwEBvuSdcSe9CGmMg3cjF1-GIQnb

SUGGESTIE: *Luister klassikaal of in groepjes naar een stukje. Stel vragen aan de leerlingen: Hoe vind je het klinken? Welke woorden herken je? etc. Als je leerlingen hebt die Papiamento spreken (of Papiamentu – dat is de taal die op Curaçao en Bonaire wordt gesproken), kun je vragen of zij hun ervaringen met het spreken van het Papiamento kunnen delen?*

■ VRAAG AAN DE KINDEREN

Wat weten ze over Aruba? Over de relatie tussen Nederland en Aruba? Wat weten ze van het Nederlands Slavernijverleden?

■ INTRODUCEER DE KERNBEGRIPPEN VAN SLAVERNIJ BIJ DE KINDEREN

Kijk ter voorbereiding ook op: <https://www.slavernijenijj.nl>

- verhouding meester – slaaf (tot slaafgemaakte)
- bezit/eigendom
- het gebrek aan rechten
- zware arbeid op de plantages en in het huishouden
- verzet tegen de meesters
- bedenk samen met de kinderen welke lichtpunten de mensen in slavernij hadden

■ BEGELEID DE KINDEREN BIJ HET MAKEN VAN DE OPDRACHTEN

Bekijk of er iets met de gratis online-versie in het Papiamento gedaan kan worden in de klas. Besluit of ze opdrachten individueel of in groepen maken. Bespreek aan het eind de opdrachten met de kinderen.

Bespreek hierbij ook de illustraties.

SUGGESTIE: *Bespreek de brieven die de kinderen aan Virginia hebben geschreven en bedenk hoe je ervoor kunt zorgen dat de kinderen elkaars brieven ook lezen.*

3

GROEP
6, 7 & 8

■ STIMULEER KINDEREN DIE THUIS EEN ANDERE TAAL SPREKEN

Geef ze de mogelijkheid om de brief in de andere taal te schrijven (met een korte vertaling in het Nederlands). Daardoor kunnen ze zich misschien makkelijker uitdrukken. Wellicht kunnen de brieven opgehangen worden in de klas of aan elkaar voorgelezen worden.

■ VIRGINIA IS VERSCHENEN IN HET HERDENKINGSJAAR SLAVERNIJVERLEDEN

Op 1 juli 1863 werd de slavernij bij wet afgeschaft in Suriname en de Caraïbische eilanden, toen nog koloniën van het Nederlands Koninkrijk. Een groot deel van de tot slaaf gemaakten moest hierna nog 10 jaar lang op de plantages werken. Dit gebeurde onder staatstoezicht en was om de "schade van deze maatregel" te beperken voor de plantagehouders. Daarom stopte de slavernij voor velen in het toenmalige Koninkrijk pas echt in 1873. Op 1 juli 2023 was dat 150 jaar geleden. Vanaf 1858 tot lang na 1873 werden ook mensen uit Azië (afkomstig uit China, India en het Indonesische eiland Java) onderworpen aan zware arbeid in Suriname onder het Nederlandse koloniale bewind. Van 1 juli 2023 tot 1 juli 2024 wordt in het hele Koninkrijk extra aandacht besteed aan het Herdenkingsjaar Slavernijverleden. Tijdens deze periode staat het Nederlands Koninkrijk stil bij het pijnlijke en tot voor kort onderbelichte onderdeel van onze gedeelde geschiedenis. Ook wordt er stilgestaan bij hoe deze geschiedenis vandaag de dag nog een rol speelt in het leven van mensen.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/discriminatie-en-racisme/slavernijverleden/herdenkingsjaar-slavernijverleden>

■ EXCUSES VAN DE OVERHEID EN KONING WILLEM ALEXANDER

"Voor het handelen van de Nederlandse staat in het verleden: postuum aan alle tot slaaf gemaakten die wereldwijd onder dat handelen hebben geleden, aan hun dochters en zonen, en aan al hun nazaten tot in het hier en nu."

Op 19 december 2022 heeft PREMIER MARK RUTTE namens de Nederlandse overheid EXCUSES aangeboden. Naast de excuses wil het kabinet het slavernijverleden een belangrijke plek geven binnen het onderwijs omdat dat de plek is waar jongeren in aanraking komen met geschiedenis.

"Vandaag sta ik hier voor u. Als uw koning en als deel van de regering maak ik vandaag deze excuses zelf. Ze worden door mij met hart en ziel intens beleefd."

Op 1 juli 2023, 150 jaar na de officiële afschaffing van de slavernij, heeft KONING WILLEM-ALEXANDER in een toespraak EXCUSES aangeboden voor het Nederlandse slavernijverleden. Hij vroeg om vergiffenis, omdat zijn voorouders destijds niet hebben ingegrepen tegen het systeem.

SUGGESTIE: *Luister naar (een deel van) de excuses van de minister-president en de Koning. Bespreek dit met de leerlingen.*

■ MOGELIJKE VRAGEN TIJDENS HET BESPREKEN VAN DE EXCUSES:

Wat vinden ze van excuses? Zijn de excuses alleen voldoende? Op welke manier kan de overheid ervoor zorgen dat jongeren meer te weten komen over het slavernijverleden van Nederland? Op welke manier heeft het boek VIRGINIA bijgedragen aan het vergroten van de kennis van de leerlingen?